

Comissió
Interuniversitària
de Llenguatge
Administratiu
i Jurídic

Actes de la II Jornada (14 de maig de 2001)

La justícia comença a parlar català

Taula rodona: «La justícia comença a parlar català?»

Hi intervenen Rut Carandell, responsable del Servei de Normalització Lingüística del Consell dels Il·lustres Col·legis d'Advocats de Catalunya; Rosa Lizandra, coordinadora de l'equip de normalització lingüística de l'àmbit judicial; Maria Millan, jutgessa del Jutjat de 1a Instància i d'Instrucció de Sant Feliu de Llobregat, i Josep Lluís Pizano, secretari judicial del Jutjat d'Instrucció núm. 20 de Barcelona. Moderador: Jordi Nieva, professor de Dret Processal de la Universitat de Barcelona.

Jordi Nieva. Bona tarda a tothom. Comencem l'última etapa de la Jornada d'avui amb aquesta taula rodona que porta per títol «La justícia comença a parlar català?». Ja disposem de les dades tècniques que s'han exposat amb molt d'encert aquest matí, però caldria conèixer l'experiència pràctica dels agents que intervenen en el procés judicial.

Abans de presentar-vos els convidats de la taula rodona, m'agradaria agrair a la Universitat de Barcelona, especialment al Servei de Llengua Catalana, que organitzi jornades com aquesta, que ajuden els professionals del dret i esperancen tothom que la situació està canviant.

Participaran en aquesta taula rodona Joan Lluís Pizano, secretari del Jutjat d'Instrucció núm. 20 de Barcelona; Maria Millan, jutgessa del Jutjat de 1a Instància i d'Instrucció de Sant Feliu de Llobregat; Rut Carandell, responsable del Servei de Normalització Lingüística del Consell dels Il·lustres Col·legis d'Advocats de Catalunya, i Rosa Lizandra, coordinadora de l'equip de normalització lingüística de l'àmbit judicial.

Establim l'ús del català en l'àmbit judicial com a fil conductor de la taula rodona i, feta aquesta puntualització, cedeixo la paraula a Joan Lluís Pizano.

Josep Lluís Pizano. Bona tarda. Em dic Joan Lluís Pizano i sóc secretari judicial del Jutjat d'Instrucció núm. 20 de Barcelona, que participa en el Pla pilot del Departament de Justícia perquè la justícia comenci a parlar català. Us exposaré la nostra experiència respecte al Pla, així com la meva opinió.

En relació amb la participació en el Pla pilot, des del nostre Jutjat la valorem de manera molt positiva. Si examinem cada cas particular dels quaranta jutjats que hi participen, la situació serà diferent, cada jutjat tindrà una problemàtica determinada. En el nostre cas concret, considero que els inconvenients han estat mínims: el personal que ens hi vam inscriure ho vam fer amb ganes i l'incentiu econòmic amb què se'ns retribuïa ens va semblar correcte.

Un jutjat està integrat per moltes persones diferents, amb opinions, ànsies i motivacions diverses. N'hi ha que fan servir el català amb més freqüència que d'altres en la seva vida privada i, fins i tot, professional. Tot i això, traduir l'ús del català a la feina, quan l'hem exercida durant més de vint anys en una altra llengua, significa un canvi substancial. En aquest sentit, el Pla pilot ha servit per impulsar aquestes persones que, no és que tinguessin dubtes sobre la possibilitat de treballar en català, sinó que no s'ho havien plantejat perquè potser necessitaven el suport professional d'algú altre, del Departament de Justícia, per exemple.

D'altra banda, la posada en marxa del Pla pilot planteja el debat sobre l'ús del català com a eina de treball en els jutjats. Per tant, d'alguna manera serveix per mostrar que és possible treballar en català i animar-nos a intentar-ho. La primera reacció del nostre Jutjat davant la possibilitat de participar en el Pla pilot va comportar la consideració de tota la problemàtica que en derivava. Mentre que un sector de personal ens hi vam posicionar completament a favor, un altre sector s'hi va posicionar en contra, més que per oposició a fer servir el català, per desconeixement de l'idioma.

Tanmateix, molts tenim els títols de la Junta Permanent que acrediten coneixements, suficients o mitjans, en llengua catalana. El fet que aquests títols puntuïn en els concursos d'oposició ha comportat que la majoria es preocupés d'obtenir-los. En realitat, si analitzem el nivell lingüístic del personal dels jutjats d'arreu del Principat, comprovarem que molts tenen els certificats B o C de català; qui no els té és perquè no ha volgut o perquè fa relativament poc temps que viu i exerceix a Catalunya.

Al Jutjat núm. 20 de Barcelona, la meitat vam acceptar de participar en el Pla i l'altra meitat s'hi va negar. Al final, aquesta meitat i una mica més que vam acceptar-ho va ser suficient per participar en el Pla pilot. El cert és que es va emprendre amb moltes ganes i, en una etapa inicial, el normalitzador que se'ns va assignar va tenir molta feina a traduir segells o a adaptar al català els programes informàtics que utilitzem. A mi, com a secretari, em va ajudar a traduir al català tots els models de plantilles de resolucions. Així doncs, en lloc d'utilitzar la meua carpeta convencional de plantilles en castellà, ara obro la carpeta dels models en català. Tanmateix, desconeixem que moltes aplicacions informàtiques ja estaven en versió catalana perquè, per defecte, utilitzàvem la castellana.

Què passa, però, quan ens relacionem amb terceres parts, amb els diversos agents d'un procediment que actuen en el jutjat? El meu àmbit professional correspon a la fase d'instrucció del procediment penal, que s'esgota en el moment del judici oral que té lloc als jutjats penals. Així doncs, tot i que hi ha una relació amb les parts —presenten escrits imputats, advocats i procuradors—, més de la meitat de la documentació que ens arriba prové d'organismes públics —Fiscalia, Policia, Guàrdia Civil i Mossos d'Esquadra—, que en general l'envien en castellà. Malgrat això, la resposta a aquests escrits i les resolucions que es dicten les elaborem en català. Val a dir que l'experiència que poden tenir els jutges i secretaris d'altres jurisdiccions —civil, contenciosa o social— ha de ser forçosament diferent.

D'altra banda, l'ús del català també depèn de les zones geogràfiques. Els jutjats de fora de Barcelona i rodalies, per exemple, ja treballaven majoritàriament en català abans d'inscriure's en el Pla pilot. Aquí no hi ha tanta tradició de les parts d'utilitzar el català com a eina de treball, no perquè no es faci servir en el llenguatge col·loquial, sinó perquè la majoria són professionals que se senten més segurs treballant en castellà. Comenten que els resulta complicat redactar un escrit de defensa o d'acusació, una demanda o una proposició de prova en català, atès que la documentació que utilitzen per construir els textos està en castellà, i la formació que van rebre, també. En resum, encara que normalment parlin en català per comunicar-se, l'activitat professional la duen a terme en castellà.

Parlàvem amb un enginyer amic meu, catedràtic de Telecomunicacions, sobre l'ús del català en l'àmbit professional. Si la llengua vehicular generalitzada en el món jurídic és el castellà, en l'àmbit científic es recorre a l'anglès. Penso que intentar introduir el català en aquests àmbits d'especialitat costarà molt més del que ha representat fer-ho en l'àmbit de l'Administració de justícia. De fet, sempre es posa la justícia com a exemple d'un món professional que relega el català a un segon pla; en el món científic no solament està relegat el català, sinó també el castellà.

Que el català acabi sent la llengua majoritària per a les qüestions jurídiques i judicials és una qüestió de paciència. Penseu que la llengua catalana no s'ha utilitzat mai com a llengua normal en l'àmbit de l'Administració de justícia; sempre s'ha fet servir el castellà. Tot i així, el català guanya terreny: abans se sentia únicament als passadissos, ara ja s'utilitza a les sales d'audiència, la qual cosa representa un avenç important. El català entra de mica en mica i la clau rau a mantenir-se en aquesta línia perquè acabi sent la llengua majoritària de la justícia, com ho és en altres àmbits. És una qüestió de paciència i d'estar-hi a sobre.

Jordi Nieva. Moltes gràcies. Heu sentit la intervenció del cap de l'oficina judicial, és a dir, de la persona que administrativament en dirigeix el funcionament. Ara sentirem l'opinió de la senyora Maria Millan, jutgessa de 1a Instància i d'Instrucció, que dicta les sentències en els judicis jurisdiccionals, un document que arriba directament a mans del ciutadà.

Maria Millan. Bona tarda. Comparteixo el que ha dit el meu company: els jutjats realment comencen a parlar català i, per tant, el futur del català en aquest àmbit és esperançador. Tot i que ens ho van proposar, el nostre Jutjat no es va inscriure en el Pla pilot. Els requisits del Pla obliguen que el jutge, el secretari i el 50 % de la plantilla hi estiguin d'acord. En aquest cas,

personalment em vaig negar a participar-hi perquè no volia que se'm traduïssin les resolucions: no és que no vulgui redactar-les en català, sinó que, simplement, les vull redactar jo mateixa.

És evident que no és el mateix parlar català a casa i al carrer que haver de redactar una sentència en aquesta llengua. Per això, en aquests moments, estic fent un curs de català jurídic. He estudiat la llicenciatura mig en català, mig en castellà, la majoria de manuals de què dispo són en castellà, i les oposicions davant el Tribunal Suprem a Madrid i a l'Escola Judicial de Barcelona, també. Per tant, els coneixements amb què un jutge arriba al jutjat són en castellà i la pràctica també acaba sent-ho. Així doncs, les resolucions que genera el meu Jutjat estan en castellà, la qual cosa no significa que no tinguem interès a canviar la situació i acabar treballant en la nostra llengua, el català.

En realitat, ens fa molta il·lusió, però és qüestió de temps. Ara per ara, no em veig amb cor de redactar una *sentencia de menor cuantía* en català, amb les qüestions tècniques i jurídiques tan complexes que implica. Per això, estem preparant l'examen de la Junta Permanent sobre coneixements suficients de llenguatge jurídic, per veure si ens hi llancem. D'altra banda, tot i que en el nostre Jutjat tenim la sort que la major part dels funcionaris som catalanoparlants, la secretària judicial, per exemple, és de Madrid.

Aquest és un tema important i complicat perquè, si bé hi ha molta demanda de jutges i secretaris judicials a Catalunya, de catalans no n'hi ha gaires. Quan vaig aprovar el concurs d'oposició, cinc de les 172 persones que ens hi vam presentar érem catalanes. La secretària judicial de Sant Feliu va fer un curs de català de 20 hores, sap dir bon dia, bona tarda i poques coses més, però es negarà a signar una provisió escrita en català. I jo l'entenc. Quan signem un document, donem fe del que hi diu; si no l'entendem, és preferible no signar-lo.

El nostre Jutjat treballa majoritàriament en castellà, malgrat que la majoria de funcionaris tenim algun certificat de la Junta que ens acredita un nivell bàsic o mitjà de català. Ara bé, una cosa és tenir el certificat, i una altra, que el fem servir. Com ha dit el meu company, molts se'l treuen perquè els interessa obtenir punts, però després se n'obliden. Tot i això, ens estem mobilitzant perquè el català entri en el Jutjat: fem cursos formatius, comencem a familiaritzar-nos amb els models de documents en català, etc. La secretària, que fa tres setmanes que hi és, ja tramita escrites en català les resolucions més curtes que entén. És, com ja he comentat, una simple qüestió de temps.

Pel que fa al Pla pilot, la iniciativa ha tingut moltes reticències: els motius per oposar-s'hi van des d'una simple qüestió d'estil relativa a la traducció de documents, com és el meu cas, fins a problemes bàsics de comprensió per part dels funcionaris que vénen de fora. És una qüestió de fons. Perquè l'Administració de justícia treballi completament en català, cal que el personal sigui d'aquí. Els incentius per fomentar el català interessaran només els funcionaris que pretenen quedar-se a Catalunya, però no mobilitzaran els jutges o secretaris que vénen de fora i volen tornar a casa seva.

No obstant això, és cert que la justícia comença a parlar en català, encara que la manca de personal d'aquí no ho afavoreixi. En el meu Jutjat, per exemple, que treballa sobretot en castellà, ja atenem en català les parts que se'ns adrecen en aquesta llengua. Tot i així, els documents que deriven de qualsevol d'aquests casos atesos en català, de moment, els trametem en castellà.

Jordi Nieva. Com veieu, tenim una taula rodona molt equilibrada. D'una visió molt esperançadora i audaç passem a una impressió no sé si més realista o pessimista, però caracteritzada sobretot per la prudència. «M'agradaria escriure les sentències en català, però vull fer-ho jo mateixa», ens ha dit la jutgessa. Molts jutges volen redactar personalment les resolucions que adopten i acrediten, atès que la traducció d'una sentència pot ser una font de problemes quan s'hi interposa un recurs. Tot i això, els problemes que poden sorgir no haurien d'evitar l'ús normal i habitual del català en l'Administració de justícia.

Fins al moment hem escoltat les dues opinions dels representants de la pràctica jurídica i ara entrarem en la visió d'una part important de la justícia: els advocats. Durant tota la Jornada d'avui se n'ha parlat molt, però ells no han parlat tant. Així doncs, cedeixo la paraula a Rut Carandell, advocada i responsable del Servei de Normalització Lingüística del Consell dels Il·lustres Col·legis d'Advocats de Catalunya.

Rut Carandell. D'entrada, deixeu-me donar les gràcies al Servei de Llengua Catalana per convidar-me a participar en aquesta taula rodona. Represento el Servei de Normalització Lingüística del Consell dels Il·lustres Col·legis d'Advocats de Catalunya, que comprèn els catorze col·legis d'advocats del Principat. Comptem amb el suport de la Direcció General de Política Lingüística en el desenvolupament de funcions diverses, com són l'assessorament lingüístic i terminològic, la difusió d'informació de caràcter jurídic a través de cartes personalitzades i el web del Col·legi, la dinamització lingüística mitjançant exposicions i actes diversos, i l'elaboració de materials de treball necessaris perquè el nostre col·lectiu pugui treballar en català.

En aquest sentit, a diferència dels membres dels jutjats, els 20.000 advocats de tot Catalunya no comptem amb el suport d'un Servei de Normalització, sinó d'una única tècnica per assessorar-los. D'alguna manera, no se senten tan recolzats com es poden sentir els funcionaris judicials i han d'enfrontar-se pràcticament en solitari a l'exercici de la seva feina en català. Per això, elaborem materials que els puguin ser útils en aquesta «croada». Els que han tingut més èxit són els formularis jurídics, que enguany hem actualitzat amb la nova Llei d'enjudiciament civil (LEC). Arran de l'oferta gratuïta d'aquest producte, hi ha hagut un increment del nombre d'advocats inscrits en el programa de normalització lingüística, que actualment se situa en el 20 % dels professionals del Principat.

Des del Servei potenciem l'elaboració de textos legislatius en català. En relació amb aquesta qüestió, hem editat 6.000 unitats, que ja estan exhaurides, de la versió oficial de la LEC amb el suport del Departament de Cultura i del Departament de Justícia. Pròximament sortirà el nou CD-ROM actualitzat de formularis jurídics del procediment contenciós administratiu, penal, civil, processal, etc. De fet, atesa la demanda de bibliografia i recursos en català, considerem que cal incidir especialment en l'elaboració de materials que satisfacin les mancances que l'àmbit té en aquesta llengua.

D'altra banda, una de les nostres tasques principals consisteix en la difusió de recursos i bibliografia perquè els advocats en puguin disposar en la seva tasca professional. Per mitjà del web o de la nostra llista de distribució, amb més de 1.700 noms, els nostres associats estan periòdicament informats de qualsevol novetat que aparegui al mercat: productes editorials, recursos penjats a la xarxa, aspectes interessants que la Generalitat ofereix a través d'Internet, cursos generals i específics de català, etc. En aquest sentit, al final de maig els inscrits al Servei podran disposar en xarxa d'un traductor automàtic bidireccional castellà-català gratuït i d'una llista d'assessors lingüístics que els poden ajudar en la tasca de la postedició del text. En resum, fem tot el possible per facilitar-los el màxim nombre de recursos perquè puguin actuar en català.

Pel que fa a formació, darrerament la demanda s'ha incrementat arran de l'expedició del nou certificat J de la Junta Permanent de Català. Aquesta necessitat creixent d'aprenentatge de llenguatge jurídic ens ha fet valorar la necessitat de centralitzar i agrupar tota la informació que està dispersa per Internet perquè els advocats puguin accedir-hi fàcilment. I, en aquesta mateixa línia, organitzar cursos de llenguatge jurídic per als membres dels despatxos d'advocats, com ho fan la Universitat de Barcelona i la Universitat Autònoma, per exemple. De fet, caldria enfortir els contactes entre les poques institucions que treballem per al desenvolupament del llenguatge jurídic per poder donar una resposta comuna a totes aquestes necessitats creixents que sorgeixen.

Pel que fa a la llengua que els advocats utilitzen com a eina de treball, d'una banda hi ha els que han treballat sempre en català, i de l'altra, els llicenciats que entren en bufets d'advocats, que treballen i els formen en castellà i que, per tant, acaben utilitzant aquesta llengua en detriment del català. La llengua que el primer grup d'advocats utilitza en un judici depèn molt del jutge o la jutgessa que dirigeix la sala. Així, tant pot ocórrer que hagin de passar del català al castellà, com que el mateix jutge els demani si no tenen inconvenient a expressar-se en català. Aquesta segona situació es veu afavorida d'ençà de la implantació del Pla pilot del Departament de Justícia.

Per tant, la valoració del Pla que fa el Consell és francament positiva. Ara bé, creiem que és necessari que s'estengui a la totalitat d'oficines judicials de tot Catalunya, ja sigui a través de l'Administració, ja sigui perquè els mateixos jutjats optin per treballar en català. No es tracta de plantejar-se si els professionals poden treballar o no en català; la realitat és que la justícia és un servei públic per als ciutadans, i la població de Catalunya parla en català i vol ser atesa en català.

Jordi Nieva. Moltes gràcies per aquesta intervenció tan ponderada que ens ha permès fer-nos una idea de la situació dels advocats en relació amb el català. Una qüestió important que cal destacar d'aquesta exposició es refereix a la consulta de les lleis. En una vista oral s'hi fa

referència constantment i desorienta molt treballar en una llengua però disposar del cos legislatiu en una altra. Bé, tot seguit donem la paraula a Rosa Lizandra, del Departament de Justícia, perquè ens expliqui el funcionament del Pla pilot i la seva experiència com a coordinadora de l'equip de normalització lingüística de l'àmbit judicial.

Rosa Lizandra. Bona tarda a tothom. Com que aquest matí ja us he explicat en què consisteix el Pla pilot, ara prefereixo fer un breu comentari sobre què implica la posada en marxa d'un projecte d'aquesta índole per a les figures que representen els participants d'aquesta taula rodona. D'entrada, voldria destacar, tal com ha apuntat el senyor Pizano, que un dels aspectes més positius del Pla ha estat aconseguir que en els jutjats es creï un debat per decidir d'inscriure-s'hi o no. I això és positiu perquè la gent com a mínim s'ho planteja, cosa que no s'havia fet mai. La fase inicial del Pla és la més costosa, però també la més gratificant, ja que els jutjats s'adonen que, efectivament, treballar en català és possible.

Els jutjats han valorat especialment els recursos que els hem assignat: els diccionaris i manuals de consulta en català, l'ajuda de l'assessor/a que *in situ* o des de l'oficina atén les consultes puntualment, el traductor automàtic i, sobretot, els models de documents que els hem distribuït. D'altra banda, hem detectat que la convivència entre els partidaris d'inscriure's en el Pla i els partidaris de no inscriure-s'hi sol ser absolutament pacífica i respectuosa.

La intervenció de la senyora Maria Millan reflecteix amb precisió la realitat de la majoria de jutjats de Catalunya: la por generalitzada de treballar en català o que algú altre ho faci per un mateix. D'aquí, la negativa d'alguns jutges perquè se'ls tradueixin els documents que produeixen. Aquesta ha estat la raó principal dels jutges que han preferit posposar l'entrada en el Pla. La majoria opten per esperar-se fins que, per ells mateixos, puguin treballar-hi. Jo, personalment, els entenc. En realitat, la pràctica de la traducció no és l'opció òptima per al Pla, però la considerem un pas previ indispensable per agilitar el procés.

Hem vist que la secretària del Jutjat de la senyora Millan, que és de fora de Catalunya, no està disposada a signar els documents que estiguin redactats en català. Els respectem, aquests casos, però sempre hem considerat que el català, per la proximitat estructural amb el castellà, és difícilment incompreensible. A més, els documents jurídics i judicials són molt repetitius, amb una terminologia i una sintaxi més aviat fixades i, per tant, en gran mesura, la comprensió està assegurada. Així doncs, amb una mica d'esforç s'acaba entenent. En realitat, es tracta d'una qüestió de voluntat.

D'altra banda, malgrat que la majoria de funcionaris d'un jutjat tenen algun nivell que acredita els seus coneixements de català, la por de treballar-hi és generalitzada. La teoria, l'han assimilada; ara bé, a la pràctica no saben utilitzar la llengua en el seu lloc de treball. En aquest sentit, hem d'aprofitar els recursos que hem invertit i assegurar-nos que tothom que disposi d'un dels certificats estigui capacitat per utilitzar el català en qualsevol àmbit i, en primer lloc, a la seva feina.

La senyora Rut Carandell ens ha mostrat que la situació del sector d'advocats és paral·lela, en matèria lingüística, a la que s'ha exposat per als jutjats. La diferència realment rau en la falta de recursos que tenen al darrere. Així doncs, els advocats ho tenen complicat per treballar en català i, quan s'hi posen, és cert que tenen por que el personal dels jutjats els creï problemes. Per això, si l'advocat no és una persona molt convençuda, en general, no treballa en català.

Jordi Nieva. Heu vist, doncs, el marc general de tota la problemàtica. M'agradaria poder entrar en qüestions concretes sobre la pràctica lingüística dels jutjats que no hagin pogut sortir ni en les intervencions d'aquesta tarda, ni en les comunicacions del matí. Personalment, voldria fer un parell de reflexions. En primer lloc, és cert que el Pla pilot ha de créixer molt més i ha de donar uns resultats que encara no s'han pogut confirmar, però la voluntat dels polítics per fer que els documents legislatius es redactin en català implica necessàriament que es disposi de serveis de traducció que ho facin possible. En segon lloc, atès el volum de feina que comporta la participació en el Pla, ¿no creieu que s'hauria de permetre descarregar els jutjats que hi intervenen de certs assumptes judicials?

S'inicia el debat

- La senyora Maria Millan i el senyor Josep Lluís Pizano, en qualitat de jutgessa i secretari judicial respectivament, responen la darrera qüestió plantejada pel moderador en relació amb la possibilitat de descarregar de feina els jutjats que participen en el Pla pilot. Ambdós coincideixen que, si bé la idea els resulta temptadora, no seria més que una font de problemes considerable.
- El senyor Josep Lluís Pizano considera que convé no ser excessivament rigorosos: «és una experiència nova i, per dir-ho d'alguna manera, hem d'aprendre a ser una mica pocavergonyes». En aquest sentit, entén que és lògic que momentàniament els documents que redacten en català incorporin fragments de cos legislatiu en castellà.
- Recollint aquesta idea, el senyor Jordi Nieva informa que la pràctica de barrejar llengües en un mateix text era habitual fa cinc-cents anys, quan s'utilitzava el català enmig de sentències en llatí. Pel que fa al rigor amb què es tradueix, posa l'exemple dels recursos del Tribunal de Justícia de la Comunitat Europea, que treballa en dotze llengües oficials. Amb el volum de feina que genera la institució, és evident que les traduccions distingeixen de ser rigoroses. Ara bé, si s'hagués volgut ser excessivament perfeccionista, no s'hauria aconseguit mai disposar dels documents en totes les llengües.
- En aquesta línia, en relació amb els fragments que els funcionaris dels jutjats seleccionen directament de la versió electrònica del BOE, la senyora Rut Carandell recorda que si en el mateix moment en què el *Butlletí* es publica en castellà al web se'n pengés la versió catalana, s'obtidrien documents íntegrament en català, no caldria fer traduccions i s'estalviarien els problemes que la traducció de documents oficials comporta. Aquesta és una de les accions prioritàries que reclama el Consell de Col·legis d'Advocats.
- Així mateix, la senyora Rut Carandell planteja la problemàtica que deriva de l'escassetat de bibliografia de dret en català i el decalatge amb què la poca bibliografia que hi ha es publica en relació amb les versions en castellà.

Intervencions del públic

- La senyora Maria Antònia Espasa, tècnica lingüística del Servei de Llengua Catalana de la Universitat de Barcelona, considera que la normalització de l'Administració de justícia passa inevitablement per exigir que els jutges siguin catalans. Caldria que les forces polítiques emprenguessin mesures per incentivar els joves llicenciats a preparar-se oposicions, i per reduir la mobilitat territorial. No obstant això, s'ha de reconèixer que la voluntat de les parts és a la base de tot el problema.
- La senyora Conxa Planas, cap del Servei de Llengua Catalana de la Universitat de Barcelona, informa que en el camp de l'ensenyament s'ha guanyat força terreny i que, actualment, el professorat de la Facultat de Dret de la UB imparteix en català un 40 % de les classes. La millora de la situació lingüística de la docència afavoriria la normalització lingüística dels jutjats, atès que el gran gruix de llicenciats, malgrat que han estat escolaritzats en català, utilitzen el castellà com a llengua vehicular en la pràctica jurídica.
- La senyora Georgina Castellà, tècnica lingüística del Servei de Llengua Catalana de la Universitat de Barcelona, aprofita l'ocasió per fer palesa, una vegada més, la necessitat de disposar de bibliografia en català, sobretot de lleis emblemàtiques d'ús freqüent entre els professionals de l'àmbit. En aquest sentit, proposa fomentar la traducció i oficialització de les lleis traduïdes com a acció necessària per afavorir la tasca de normalització de l'Administració de justícia.